Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: 'Svoboda', 81-83 Grand St., Jersey City, N. J.
Тел: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-8740

РІК LXIII. Ч. 237. ДЖЕРЗІ СИТІ І НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 11-го ГРУДНЯ 1956. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ — FIVE CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, DECEMBER 11, 1956. No. 237. VOL. LXIII.

ПРЕЗИДЕНТ ЗАКЛИКАЄ ПОБОРЮВАТИ КОМУНІСТІВ СЛОВОМ І ДІЛОМ

З ПРИВОДУ „ДНЯ ЛЮДСЬКИХ ПРАВ" АЙЗЕНГАВЕР ГОСТРО АТАКУЄ СССР ЗА „БРУТАЛЬНІСТЬ" В МАДЯРЩИНІ

Огеста, Джорджія. — Президент Айзенгавер закликав народи вільного світу протиставити „в слові і в ділі" совєтському гнітові в Мадярщині. Президент не пропонує вести дальшу збройну революцію в сателітських країнах, бо така акція не погоджується з теперішньою американською політикою. Але Айзенгавер в своєму зверненні склав найгострішу заяву про „недавню появу брутальности" в Мадярщині. Айзенгавер склав цю заяву з приводу „Дня Людських Прав", який вільні країни відзначають на заклик Об'єднаних Націй, і який американський нарід має відзначувати 10-го грудня. Президент заявив: „Під час „Дня Людини Прав" всі ми повинні ще раз собі усвідомити, що ми є брати в домі нашого Отця. Ми не можемо позбутися тієї відповідальности, ані ми не хочемо цього робити. Вирішім цього дня, що світ не повинен ніколи забути, що вділяла тиранія братам в Мадярщині". Президент підкреслив в своєму зверненні, що міжнародний комунізм заперечує право до волі всім тим, які попали під його диктатуру. „Терор в Мадярщині анулює і заперечує кожний пункт декларації про людські права", писав Президент. Цей терор заперечує, що „людина вродилася вільною і гідною поваги, та що всі повинні діяти в дусі братерства". Президент підкреслив, що комуністична диктатура заперечує право на рівність перед законом, право на волю думку, релігії і сумління. Об'єднані Нації відзначають „День Людських Прав" окремим концертом Віденської Фільгармонії під диригентурою Карла Шиpіхта. Голова Генеральної Асамблеї князь Ван Вайтаякон виголосить з цього приводу святкову промову. Країни вільного світу відзначили „День Людських Прав" відповідними імпрезами.

Вилсон домагається на оборону 38 більйонів долярів

Огеста, Джорджія. — Президент Айзенгавер 8-го грудня обговорював висоту оборонного бюджету на 1958 рік на конференції з секретарем оборони Чарлзом Е. Вилсоном, його асистентом Вілфредом МекНілом, директором бюджету Персівалом Ф. Брандейджом і Шерманом Адамсомсом — головним дорадником Айзенгавера. Вилсон потвердив парадбачення, що оборонний бюджет на фінансовий рік, що починається 1-го липня 1957 року, буде принаймні на два більйони більший в порівнянні з цьогорічним бюджетом, і виноситиме понад 38 більйонів долярів. Та в фінансових колах говорять про те, що окремі частини збройних сил бажали б ще більших видатків на оборону. На конференції ще не устійнено кінцевої висоти бюджетової суми, бо це зробиться аж на найближчій конференції, яка відбудеться через два тижні. Підчас конференції і Президент і секретар оборони Вилсон нарікали на те, що деколи преса утруднює вирішування оборонних проблем, подаючи про них недокладні і передчасні вісті. Вилсон ані потвердив, ані не заперечив вістей про те, що він має незабаром зрезиґнувати з свого становища.

Пробна ракета осягнула висоту 125 миль

Вашинґтон. — Департамент оборони повідомляє, що 8-го грудня випустили з летунської бази „Патрік" на Флориді першу пробну ракету, яка має зібрати потрібні дані для штучного місяця землі, що його мають випустити під час Міжнародного Геофізичного Року. Цей рік починається 30-го липня 1957 року і кінчається 31-го грудня 1958 року. Ця ракета, — це менша версія першої ракетної стації, з якої випускатимуть штучного сателіта, що має летіти довкола землі. Ця ракета „Вікінґ" осягнула висоту 125 миль, летячи зі швидкістю 4,000 миль на годину. В „носі" її були телеметричні приладдя та інші інструменти, які мають зібрати потрібні відомості для висилки штучного сателіта землі. З урядових кол повідомляють, що це тільки перша проба з подібними ракетами.

Міранті і Бандо дістали по 5 років, а Телві 2 за участь в змові на осліплення Рісела

Ню Йорк, Н. Й. — Федеральний суддя Вільям Б. Герлендс визначив кару засудженим трьом з л о ч и н ц я м за участь у змові на осліплення журналіста Віктора Рісела. І так найвищий можливий вимір кари дістав Ґондольфо Міранті — п'ять років тюрми і 10,000 долярів гривни; Домеміко Б а н д і — п'ять років ув'язнення без гривни; Ліо Т е л в і засуджений тільки до дворічного ув'язнення, і йому заразовано чотири місяці тюрми, яку відбув після заарештування. І прокуратор Пол Вільямс і суддя Герлендс взяли до уваги те, що Тельві старався допомогти злочинцеві, керуючися братньою любов'ю. (Всі покарані допомагали Ейбові Телві ховатися після того, як він 5-го квітня осліпив сірчаним квасом Рісела. 28 липня знайдено трупа Ейба Телві, бо його хтось застрелив).

В АМЕРИЦІ

● **Два американські вояки**, які в 1953 році під час повороту американців з полону в Кореї не хотіли вернутися до ЗДА, прибули до тієї країни. Це — Арлі Пейт і Арон Вилсон, один із Іллиной, а другий із Луїзіяни. За три роки вони мали нагоду пізнати, що це таке комунізм. Їм обом соромно, і вони твердять, що не були комуністами.

● **З середньої Алберти** в Канаді повідомляють, що там панують сильні морози, і температура впала до 47-ох ступнів нижче зера.

● **Джордж МекНайт** і Кларенс Тейлор з Рачестеру, Н. Й., переконалися, що підкова не завжди приносить щастя. Коли вони їхали автобусом, зустрічне тягарове авто з великою швидкістю наїхало на підкову, яка влетіла у вікно автобуса і поранила згаданих пасажирів. Обох їх забрали до шпиталю.

● **Жінка юґославського віцеконсула** в Сан Франсіско, Сонг Южніц, погодилася заплатити за товари, які вона вкрала з крамниці, і покрити судові кошти. Судову розправу проти неї припинено. Все це коштувало її 218 долярів...

● **Департамент пошти** повідомляє, що в продажу появилися трицентові марки, які не мають клею і тому їх не можна приліпити до коверти. Ці марки треба заміняти в поштовому уряді.

Гертер намічений на пост державного підсекретаря, після резиґнації Гувера

Огеста, Джорджія. — Президент Айзенгавер 8-го грудня із жалем прийняв резиґнацію підсекретаря в державному департаменті Герберта Гувера, молодшого, який залишить своє становище коло 1-го лютого 1957. Президент заявив, що його становище займе теперішній губернатор із Массачусетс Крістіян А. Гертер, який залишає губернаторство 3 січня. Гувер, — це син колишнього президента, в останньому місці працював як виконний державний секретар під час операції й видужування Джана Фостера Доллеса. Гувер заявив у своєму листі до Президента, що вже довший час думав вернутися на своє фахове становище гірничого інженера. 61-річний Гертер не хотів бути кандидатом на віце-президента, як це пропонував Гаролд Е. Стассен, і поставив на Республіканській конвенції на кандидата теперішнього віце-президента Ричарда М. Ніксона. Гертер працював вже в закордонній політиці і був аташе в американській амбасаді в 1916 і 1917 роках, а в роках 1918-1919 був секретарем американської делеґації на мирову конференцію в Парижі. Від 1931 року він був активним політиком, і був конґресменом впродовж 10 років, а від 1952 був губернатором впродовж двох каденцій. Айзенгавер подякував Гуверові за більш як трирічну службу і побажав йому успіхів на новому становищі.

Губернатор Крістіян А. Гертер

47,000 осіб відвідало Крайову Виставку Авт в першому дні

Ню Йорк, Н. Й. — В суботу 8-го листопада в нюйоркському „Колізеум" відкрито Крайову Виставку Автомобілів, на якій виставлено товарів вартости 12,000,000 долярів. Цю виставку в першому її дні відвідало 47,000 осіб. Деякі відвідувачі чекали на вступ до виставових заль від 8:30 ранку, хоч виставка для публіки була відкрита аж вполудне. Та глядачі були вдоволені, бо побачили найкращі й в найбільшому числі виставлені авта. Президент Айзенгавер вислав ґратуляційне звернення до відвідувачів і тих, які виставляють. Посадник міста Роберт Ваґнер відкрив виставку і вітав її від Ню Йорку. На промову Ваґнера відповів голова Товариства Продуцентів Авт Джордж Ромні, заявляючи, що „це найбільша досі виставка в цій країні". — Після того Ромні, як голова фірми „Амерікен Моторс", вітав гостей, натискаючи великий ріг-сирену. Те саме зробили і голови інших автових фірм: Гарлов Куртіс (Дженерал Моторс; Генрі Форд II (Форд Мотор Ко.); Лестер Л. Колберт (Крайслер) і Говард Е. Черчилл (Стюдебейкер - Пакард). На виставці глядачі бачать 124 особові авта та 66 автобусів і тягарових возів, а також всяке механічне приладдя. Виставові ґалі прикрашені вазонами квітів та водними водограями.

Керована ракета пролетіла 3,000 миль, аж до джунґлів у Бразилії

Вашинґтон. — Команда летунства повідомляє, що керована ракета „Снарк" пролетіла коло 3,000 миль, вилетівши з летунської бази на Флороді, і впала в невідомому місці в бразилійських джунґлях над рікою Амазонкою. Та команда одночасно признає, що не вдалося слідкувати при допомозі радару за цією ракетою аж до кінця її лету, і що вона, долетівши до Південної Америки, не летіла згідно з інструкцією. Дехто з фахівців навіть припускає, що ракета „Снарк" могла впасти в океан, не долетівши до Бразилії. Вона мала летіти до певної віддалі і там змінити напрям, але „не послухала" радіового наказу і полетіла в початковому напрямі. Та навіть оця її „несубординація" не зменшує того факту, що це перша керована ракета в цій країні, яка може становити 5,000 миль. летунський фахівець твердить, що „Снарк" пролетів 3,500 миль, і що його засяг становитиме 5,000 миль. Якщо це правда, то ЗДА мають вже далекосяжні керовані ракети, які можна б називати міжконтинентальними. Продукція першої ракети „Снарк" мала коштувати коло 1,000,000 долярів, але коли почнуть продукувати більшу скількість цієї зброї, то одна ракета може коштувати тільки 250,000 долярів. Американська ракета викликала сенсацію в Бразилії, часописи принесли про неї повідомлення на цілих сторінках. Урядові літаки почали за нею шукати. Американська амбасада не знає нічого більше про ракету крім тих вістей, які були в часописах. Часописи пишуть про те, що уряд ЗДА буде переговорювати з бразилійським урядом про американські летунські бази в Бразилії.

Ордассі-Баранська, заанґажована до Метрополітальної опери, виступила на концерті „Думки" в Ню Йорку

Ню Йорк. — Шарлотта Ордассі - Баранська, заанґажована на цей сезон до Метрополітальної опери, та її чоловік, оперовий співак Володимир Баранський виступили минулої неділі, 9-го грудня, із солями та дуетом на концерті чоловічого хору „Думка" в залі школи С т а й в е з а н т а. „Думка", якою диригує її незрівняний ентузіяст мґр. Л. Крушельницький, дала свій концерт після довшої перерви, а публіка, що вщерть виповнила залю, доказала велику популярність того хору, що вже має велику традицію одного з найкращих мистецьких і громадянських гуртів у цій метрополії. Концерт складався з двох частин, перша з яких була присвячена творчості С. Людкевича. В другій частині хор і солісти виконали композиції В. Белліні, Г. Ґенделя, Р. Ваґнера, Ф. Чілеа, Верді та Е. Ґріґа. Хорові акомпаніював на фортепіяні Р о м а н С т е ц у р а, частинно вдвійку з Ганною Придаткевич, а солістам акомпаніювала Ольга Дмитрів. Публіка ентузіястично вітала в першу чергу п. Ордассі-Баранську, як теж і п. Баранського та хор і його диригента та акомпаніяторів. Солістам і диригентові „Думка" вручено китиці цвітів.

У ПАРИЖІ ПОЧИНАЄТЬСЯ З'ЇЗД 15-х МІНІСТРІВ ЗАКОРДОННИХ СПРАВ

ДЕРЖАВНИЙ СЕКРЕТАР ДОЛЛЕС І СЕКРЕТАРІ ОБОРОНИ ТА ФІНАНСІВ, ВИЛСОН І ГОМФРІ, ПРИБУЛИ НА ЧОЛІ АМЕРИКАНСЬКОЇ ДЕЛЕҐАЦІЇ. — ДОЛЛЕС ЗАКЛИКАЄ ЗАБУТИ ВСІ РОЗБІЖНОСТІ Й ОБІЦЯЄ АНГЛІЇ ТА ФРАНЦІЇ СПІВПРАЦЮ Й ДОПОМОГУ АМЕРИКИ

Париж. — У вівторок 11 ц. м. відкривається у Парижі щопіврічна конференція членів-держав організації Північно-А т л а нтійського пакту (НАТО), на яку цим разом знову сподіваються приїзду всіх 15-х міністрів закордонних справ. До столиці Франції прибули вже державний секретар Дж. Ф. Доллес, а крім нього секретар скарбу Джордж Гомфрі і секретар оборони Чарлз Вилсон, поруч із численними фахівцями військових, політичних і господарських справ. Вже раніше в минулому тижні прилетів до Парижу голова шефів об'єднаних штабів збройних сил ЗДА, адмірал Артур Радфорд. Перед своїм відлетом із Вашинґтону в суботу державний секретар Доллес заявив, що ця конференція „буде мабуть найважливішою з усіх подібних". Головною цілею конференції в Парижі він назвав „скріплення вузлів" воюзу західних держав. На цій конференції мають вислухати рекомендації комісії „трьох мудреців", як ними названо міністрів закордонних справ Канади — Пірсона, Норвеґії — Лянґе і Італії — Ґетана Мартіно, обраних на останній такій конференції для придумання способів кращого функціонування НАТО не тільки у військовій, але також в політичній ділянках. Безпосередньою цілллю цього теперішнього з'їзду має бути направлення взаємин між Англією і Францією з одного боку та З'єдиненими Державами з другого, як також уділення Америкою такої економічної допомоги Англії і Франції, а мабуть і іншим західнім европейським державам, яка помогла б їм перебути кризу, викликану а н г ло-французькою виправою проти Єгипту й відрізанням імпорту середньо-східньої нафти. Водночас військові репрезентанти вирішать, згідно з міжнародною політичною ситуацією, дальші напрямні для військової політики НАТО. Загально — за твердженням преси — зважається, що вирішать не робити найменшої редукції в збройних силах, а тільки устійнити відношення між ядровою зброєю і так званими конвенціональними родами зброї. Прибувши до Парижу, Доллес підкреслив у своїй заяві, що хоч і могли існувати різниці в політиці ЗДА і Великої Британії та Франції, але вони ніколи не торкалися засадничих і життьових справ. Головним завданням під сучасну пору уважає Доллес об'єднаність Заходу проти загрози аґресії, яка проявилася так брутально на Мадярщині. Водночас Доллес заявив, що ЗДА готові допомогти Англії та Франції подолати теперішні економічні трудноці.

Філіппіни вибрані до Ради Безпеки ОН проти волі СССР

Об'єднані Нації. — Об'єднані Нації були зайняті під кінець минулого тижня новою нельояльною штучкою Совєтів. При щорічному виборі трьох „рухомих" членів Ради Безпеки на два роки йшла боротьба між кандидатурами Філіппін, що її підтримували ЗДА, й кандидатурою Юґославії, яку підтримували Совєти. Це було місце, призначене за традицією для „східніх" країн. Справу вирішено компромісово, що Юґославія, за ціну вибору, погодилась по році зректись добровільно вже в найближчому році, щоб і Філіппіни могли бути в Раді Безпеки один рік. Юґославія дотримала той „джентлменаґрімент" і зреклася на цій сесії. Зате Совєти, замість триматися також тієї угоди, висунули кандидатуру Чехословаччини, загрозивши водночас, що коли не виберуть ЧСР, то вони, Совєти, поставлять своє „вето" проти збільшення числа членів Ради Безпеки з 11 на 13 з уваги на більше число членів ОН. Генеральна Асамблея не піддалась тому шантажеві і вибрала в п'ятницю 7 ц. м. Філіппіни 51 голосом проти 20 зараз у першому голосуванні, перейшовши до денного порядку над „протестом" Кузнєцова. — Японія зголосила формально просьбу прийняти її в члени Об'єднаних Націй.

Москва перекреслює справу „розташування совєтських добровольців у Єгипті"

Москва. — Офіційна совєтська пресова аґенція ТАСС оприлюднила в суботу 8 ц. м. заяву, в якій відкликується погрозу з 10 листопада ц. р. про вислання до Єгипту совєтських „добровільців". У тодішньому повідомленні говорилось про те, що совєтський уряд „не матиме застережень" проти виїзду численних „добровільців", які нібито масово зголошуються в СССР, з допомогою Єгиптові. Тепер стверджується, що коли Англія, Франція і Ізраїль дійсно розпочали відворот з окупованих ними теренів, то це „очевидно перекреслює проблему розташування совєтських добровільців в Єгипті". Ця остання заява, разом із „примирливою" заявою совєтського міністра закордонних справ Шепілова в минулий четвер на прийнятті у фінській амбасаді, має за ціль злагіднити препогане враження, що його викликали в широкому світі останні совєтські войовничі діла і слова — масакра на Мадярщині, погрози Франції і Англії торпедами, шантаж добровільцями, надсилання зброї Сирії і п'яні вигуки Хрущова, — твердять перші західні коментарі.

Ірак відкликав свої війська з Йорданії

Бейрут. — Уряд Іраку рішив відкликати свої військо силою одної дивізії, що були вислані до Йорданії на просьбу цієї останньої 4 листопада ц. р., коли Ізраїль заатакував був Єгипет. З остраху перед ізраїльською атакою проти Йорданії, ввійшли тоді на її територію також війська Сирії. Після того, внаслідку совєтсько-єгипетських і сирійських інтриґ проти Іраку, як члена антисовєтського Баґдадського пакту, Йорданія зажадала від Іраку відкликання військ, але Ірак отягався зробити це, пояснивши, що евакування його військ з Йорданії під час завзятої проп̈аґандивної кампанії з Єгипту і Сирії виглядатиме на дискредитацію Іраку. Тепер ситуація на Середньому Сході значно поправилась, головно завдяки рішучості ЗДА, які заявили недвозначно Сирії, що ЗДА не приглядатимуться байдуже ніякому більше порушенню миру на Середньому Сході, і декларації Айзенгавера в користь держав Баґдадського пакту.

● **У Москві** чотири дні святкують 20-річчя „найдемократичнішої в світі конституції", яку тепер перестали звати „сталінською". Совєтські газети не соромляться писати, що совєтські громадяни „щасливі, що мають таку конституцію, а не американську".

НА МАДЯРЩИНІ РОЗВ'ЯЗАНО РОБІТНИЧІ РАДИ І ПРОГОЛОШЕНО ВИЙНЯТКОВИЙ СТАН

„РОБІТНИЧО-СЕЛЯНСЬКИЙ" УРЯД КАДАРА ЗЛІКВІДУВАВ РОБІТНИЧІ РЕПРЕЗЕНТАЦІЇ І ВСТАНОВИВ ВІЙСЬКОВІ СУДИ, ЩОБ З ДОПОМОГОЮ КАРИ СМЕРТИ ЗЛАМАТИ ЗБРОЙНИЙ І ПАСИВНИЙ СПРОТИВ МАДЯРСЬКОГО НАСЕЛЕННЯ. — УВЕСЬ ЗВ'ЯЗОК З ЗАКОРДОНОМ ПРИПИНЕНО

Будапешт. — Наставлений Москвою „робітничо-селянський" уряд Кадара, не маючи можливости зламати пасивний спротив мадярського робітництва та селянства і зліквідувати все нові збройні виступи мадярських повстанців, проголосив вийнятковий стан на території всієї Мадярщини, порозв'язував крайові й обласні робітничі ради і припинив усякий зв'язок із закордоном. Ці суворі заходи є відповіддю уряду Кадара на проголошення радою робітників Будапешту загального 48-годинного страйку, яким мадярське робітництво хотіло запротестувати проти ув'язнення провідних членів робітничих рад, що вели переговори з урядом. Робітничі ради домагалися від уряду Кадара привернення політичної свободи, дозволу на видавання незалежних робітничих газет, виведення совєтських військ із Мадярщини та встановлення коаліційного уряду. Як причину розв'язання робітничих рад уряд Кадара подав інфільтрацію цих рад „к о н т р революційними елементами" і їхнє намагання узурпувати собі виконну державну владу. Водночас із цим офіційне комуністичне радіо подало до відома, що проголошення вийняткового стану було доконечне з огляду на дальші безупинні збройні виступи повстанців, як і на те, що в руках населення має знаходитися багато зброї й амуніції. Згідно з декретом про встановлення вийняткового стану, вся зброя й амуніція мусять бути негайно зголошені і здані поліційній або військовій владі. Мусять зголошувати про це не тільки ті, що їх мають, але й усі, що про це знають. Уведені урядом Кадара військові трибунали і суди мають судити не тільки за збройні виступи, чи як це називається в декреті „за душогубства і грабунки", але й карати смертю за посідання зброї і за саботажі у фабриках чи публічних підприємствах. Розв'язані урядом Кадара робітничі ради зорганізовувалися під час жовтневих подій і в деяких околицях перейняли були навіть адміністраційну владу. Уряд Кадара леґалізував їх існування, сподіваючись, що ці ради відіграватимуть тільки суспільну ролю і допоможуть заспокоїти незадоволення серед робітництва. Згідно з декретом про розв'язання робітничих рад, такі ради можуть існувати тільки по фабриках. Районові, обласні і крайові ради заборонені.

Австрія погодилась прийняти „обсерваторів від ОН" щодо ситуації на Мадярщині

Об'єднані Нації. — Генеральний секретар Об'єднаних Націй повідомив Генеральну Асамблею в суботу 8-го грудня ц. р., що на його листи, звернені до всіх сусідів Мадярщини, щоб вони допустили обсерваторів від ОН для устійнення ситуації на Мадярщині, позитивно відповіла тільки одна Австрія, а всі інші комуністичні країни, якими Мадярщина оточена, не дали взагалі ніякої відповіді. У своїй прихильній відповіді, Австрія покликується на спеціяльну точку в чартері ОН, яка говорить про обов'язок їх членів співпрацювати в осягненні цілей, намічених органами Об'єднаних Націй. Гаммешилд заявив, що коли мадярський уряд не допустить його на М а д я р щ и н у до 16-го ц. м., як це він запропонував був раніше, то треба сумніватися, чи пізніша подорож туди взагалі буде доцільна.

Італія не дозволила на приїзд Суслова

Рим. — Італійський уряд офіційно спротивився приїздові Михаїла Суслова, першого совєтського віце-прем'єра, як одного з делеґатів компартії СССР на конґрес італійської комуністичної партії. Суслов дістав був італійську візу в Москві і прибув уже в дорозі до Риму до Відня, де сказано йому, що його віза уневажнена. Італійський уряд пояснив свій вчинок острахом, щоб приїзд Суслова, одного з головних „пацифікаторів" Мадярщини, не викликав нових протисовєтських заворушень в Римі. Заповідь приїзду Суслова на чолі совєтської делеґації викликала в італійських часописах гострі протести. Замість Суслова, совєтську делеґацію очолюватиме Єкатерина Фурцева, яка, разом із Сусловим, є одною з 11 членів президії ЦК компартії СССР. Недопущення совєтського віце-прем'єра до Італії є ще одним міжнародним поличником для совєтського уряду.

В СВІТІ

● **Михаїл Суслов** і Єкатеріна Фурцева, двоє „асів" з большевицької керівної партійної кліки, призначені делеґатами компартії СССР на конґрес італійських комуністів у Римі. Суслова вважають за одного з залізних сталіністів з-поміж молодшої ґенерації большевицьких бюрократів-кар'єристів. Повідомлення про їх приїзд до Риму викликало протести у різних італійських колах і вимоги до італійського уряду — не впускати їх.

● **У комуністичному Китаї** є ще 14 „неповоротців", — американських вояків, учасників Корейської війни, які, діставшись у комуністичний полон, стали комунофілами й відмовилися вернутись до ЗДА. З 21 чотири вернулися в минулому році, один помер, а два вернулись тепер.

● **В Ірляндській республіці** (південній незалежній частині того острова) американський мільйонер Стюарт Робертсон купив озеро з довкільним обширом, де плянує поставити 20 малих мешкальних домів, побудованих в американському стилі. Деякі ірляндські патріоти запротестували проти цієї „американської колонії", і справа опинилась в парляменті у формі інтерпеляції до прем'єра Костельо.

● **На австрійсько - мадярському кордоні** відігралась трагічна сцена. Мадярський утікач, сільський господар з прикордонної місцевости, Іґнац Габетлер, перекупив мадярських вояків, які викликали на побачення з ним його дружину Марію, що залишилась була з двома дітьми дома. Він намовляв її втікати разом із ним, бо, мовляв, в Америці має сестру. Сторожа погодилась пропустити жінку з дітьми, але вона не могла рішитись на втечу і, плачучи, пішла назад до дому, а він в розпуці від'їхав до Відня.

● **У Порт Саїді** єгипетські фанатики „за кару" спалили американську крамницю Вулворта, адміністрація якої не хотіла замкнути її чи відмовляти продаж краму англійським воякам. У відплату англійське командування припинило видачу своїм воякам єгипетських грошей, щоб вони не могли купувати ніяких дрібниць „на пам'ятку".

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays (Saturday and Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3. N. J.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879
Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918
За кожну зміну адреси платиться 10 центів.
За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.
Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

У БЕЗВИВОДІ СОВПРОПАҐАНДИ

Реокупувавши дня 4 листопада ц. р. з допомогою танків та військових і поліційних з'єднань Мадярщину, Совєти хопилися зразу ж для ліквідації мадярського спротиву свого випробуваного способу — масових депортацій молоді. На північ через Карпатську Україну і на Схід через Румунію пішли поїзди з депортованими мадярами. Факти депортації підтверджено численними зізнаннями свідків, навіть тих, що втекли з совєтських транспортів. Депортаційні заходи большевиків знайшли свій відгомін на терені ОН, що виявився, зокрема, в пропозиції Куби осудити ці депортації, як акт народовбивства.

Щоб протидіяти започаткованій Об'єднаними Націями протестаційній акції, Москва повела широку пропаґандивну кампанію з очевидною тенденцією заперечити в основі все, що справді було, значить наявні й справжні факти депортування мадярів на територію Совєтського Союзу.

Сповнений „обурення", виступив із запереченням найперше сам міністер закордонних справ СССР Дімітрій Шепілов. Промовляючи у відповідь на кубинську резолюцію 21 листопада ц. р. на сесії Генеральної Асамблеї ОН, він навів цілу низку зізнань мадярських залізничників з-над мадярсько-совєтського кордону, які буцімто ні про які вивози мадярів у Совєтський Союз не чули і ніяких транспортів з депортованими не бачили. Водночас Шепілов зацитував лист комуністичного посадника Будапешту, якогось Кальмана Понґраца, що всі вістки про совєтські депортації — це „безглузді наклепи і вигадки, що їх не можна ствердити хоч би одним конкретним прикладом".

На підтримку Шепілова в ОН і для заперечення фактів депортації совєтські пропаґандисти зааранжували цілу низку заяв і протестів передусім збоку совєтських т. зв. церковних кіл. Почали виступати один за одним закарпатські і галицькі „єпископи". 27-го листопада совєтська пропаґанда розтрубіла по всьому світі заяву „єпископа" мукачівського й ужгородського, Варлаама, в якій стверджується, що не тільки він та його священики не бачили й не чули, щоб „через закарпатську область перевезено до Совєтського Союзу хоч би одного полоненого з Мадярщини", але можуть підтвердити, що ні про що таке не чували і нічого такого не бачили навіть мадяри, що їх 21 тисяча живе в Закарпатській Україні і що справі депортацій присвячували „прістальноє вніманіє". Зараз же на другий день, 28 листопада совєтське радіо і преса проголосили „заяву" „архиєпископа" львівського і тернопільського, Палладія, що, мовляв, „ми, які живемо поблизу мадярської границі, зв'язаної з Совєтським Союзом одинокою залізничною колією, не знаємо ні одного випадку насильного вивозу будь-кого з-поміж населення Мадярщини в глибину Совєтського Союзу".

Вважаючи, що всього цього мало, совєтська влада доручила і закарпатським євангеликам та баптистам ствердити *в пересланій до ОН і підписаній євангелицькими „пресвітерами"* з Мукачева і Берегова, що „на вузлових стаціях мадярсько-радянського кордону ніхто не бачив, щоб перевозили мадярів залізницею чи якимись іншими шляхами".

Всі ці заяви совєтських „єпископів" і „пресвітерів" кінчаються обов'язковим посиланням на „Бога правди", на „благословенні Богом шляхи миру" та на інші високі християнські чесноти, мовляв, вони, „як правдиві християни, мусять піднести свій голос за правду в протиставленні до всякої клевети".

Розснувавши таку широку, підтримувану совєтськими „церковниками" заперечливу пропаґанду, московські „святці" не встигли чи не змогли узгіднити її з пресовим шефом мадярського „революційного", „робітничо-селянського" уряду Іштваном Сірмаї. Під час пресової конференції 3-го грудня цей комуністичний прес-шеф знівечив усю сповнену турбот про „Божу правду" і „християнізм" роботу совєтської пропаґанди, заявивши, що „в перших днях хаосу після 4-го листопада були деякі відокремлені факти вивозу мадярів у залізничих вагонах, переведені совєтською військовою поліцією", але всіх депортованих вивезено тільки на територію ... Закарпатської України" і потім „на прохання мадярського уряду" привезено назад на Мадярщину ...

У цій своїй заяві Іштван Сірмаї, хоч і не згадав про головний шлях депортації мадярів до Совєтського Союзу через Румунію, все ж таки підтвердив факт депортування мадярів до Совєтського Союзу, ставлячи водночас совєтських „церковників" у неприємне становище оборонців совєтської брехні і терору. Разом з цим він ще раз розкрив перед світом всю нікчемність заяв офіційних представників Совєтського Союзу, його міністра закордонних справ і фатальну безвивідь совєтської офіційної пропаґанди.

АМЕРИКАНСЬКА ПОЛІТИКА У ВОГНІ КРИТИКИ

Це стара правда, що Америка, яка завжди допомагала чужим народам і яка завжди „привозила" до Европи, а не „вивозила", яка ніякого краю не колонізувала й не експлуатувала, — найбільше наслухувалась докорів і критики. Проте, від часу короткого повороту ізоляціонізму в американській політиці під кінець життя президента Вудро Вилсона, зараз після закінчення першої світової війни, ніколи не впало у західньому світі стільки гірких слів на адресу американської закордонної політики, як в останніх тижнях. І якщо вже й раніше в Англії і Франції, у цих двох західних великодержавах, що їх З'єднені Держави в обох світових війнах рятували від катастрофи мілітарно, а після воєн — фінансово, якщо у цих країнах закоренилась була дивна „традиція" чи „мода" — лаяти Америку, то все ж ніколи ще не падало на її адресу те огидливе слово, що його в останніх тижнях вживалось на сторінках тамошніх дуже поважних часописів досить часто: „зрада".

Публічна опінія Англії і Франції відчули, як „зраду", що З'єднені Держави не тільки не підтримали цих країн у їхньому воєнному поході проти Єгипту, але й одверто, на терені Об'єднаних Націй, разом з СССР і Єгиптом, голосували за негайне припинення воєнних дій і за відкликання англо-французьких військ з окупованих в Єгипті територій. Розжалені й розчаровані такою американською поведінкою, англо-французькі політики й журналісти „забули" цілу низку „дрібниць": що Англія і Франція перевели у себе військову мобілізацію і запляновували наїзд на Єгипет без попередньої консультації з своїм американським союзником, не спитали Вашингтону, як він поставиться до їхнього воєнного походу проти Єгипту, і не повідомили про своє рішення піти проти Єгипту війною. Виправдування, що, мовляв, із вмаршем ізраїльських військ на Синайський півострів „не було часу" консультуватись з Вашингтоном і треба було „негайно діяти", — неповажне. І хоч Англія і Франція найбільше зацікавлені долею Суезького каналу, все ж це не виключна їхня справа. Просто трудно повірити, щоб державні мужі Англії і Франції не здавали собі справи, що війна проти Єгипту, подумана навіть, як „бліцкріґ", може викликати інтервенцію Совєтів, яка приведе до нової світової війни, отож, це така справа, якої не можна й не вільно приховувати від Америки.

Проте, англійські і французькі часописи робили на адресу ЗДА такі конкретні закиди: американська політика, мовлав, у відношенні до Середнього Сходу була завжди неясна. Це була (казали ці критики) політика напівзаходів, яка не могла нікого задовольнити й нічого конструктивно вирішити. Америка піддала ініціятиву для створення середньо-східнього оборонного пакту, а коли він постав у складі 5-х держав (Англія, Іран, Ірак, Туреччина і Пакістан), то сама до нього не приступила, злякавшись демагогії Арабської Ліги. Америка спершу обіцяла Єгиптові збудувати Асванську греблю і притягнула до цієї справи Англію, потім відмовилась від тієї справи. Вона солідаризувалась з західніми державами в справі Суезького каналу, але не захотіла повести навіть доцільних фінансових санкцій супроти Єгипту. Америка, кажуть англійці й французи, толерувала безсилля і безвольність Об'єднаних Націй в ізраїльсько-арабському конфлікті. Через м'якість і нерішучість Америки не можна було добитись на Середньому Сході тривкого замирення, внаслідок чого щораз збільшувалися там впливи Совєтів. Найповажніший закид Америці той, що вона, мовляв, знає Середній і Далекий Схід гірше, як Англія і Франція, що завдяки своїм сторічним тісним контактам з народами тих країн пізнали ближче їхню психіку і їхні розвоєві шляхи. Англійці й французи вважають за несправедливість і кривду для себе, коли державний секретар Доллес публічно відсепарував американську політику від „так званих, колоніяльних" країн. Колоніялізм Англії і Франції — боронятся ті країни — є тепер тільки перехідною стадією для повного усамостійнення даних країн, а політика цих двох держав на терені колишніх колоній має за ціль тільки забезпечення інтересів тамошніх їхніх земляків. Щодо конкретно англо-французького походу проти Єгипту, то — можна вичитати в керівних часописах тих двох країн — американська політика у практиці скріпила впливи Совєтів, бо послабила НАТО й вийшла на користь диктаторському режимові Нассера, який надалі залишився небезпекою для світового миру, далі буде користуватись активною совєтською підтримкою і далі мобілізуватиме весь арабський світ проти Ізраїлю, а Суезький канал використовуватиме, як засіб політичного шантажу.

А н г л о-французька преса плаває все ще на високих хвилях протиамериканських настроїв і закидів. Минулотижневі закордонно-політичні дебати в англійській палаті громад стали новим віддзеркаленням тих настроїв. Навіть за господарську кризу, яка вибухла в Англії і Франції (а, посередньо, і в інших західньо-европейських країнах) внаслідок припинення довозу середньо-східньої нафти, обвинувачується не воєнну акцію тих двох держав проти Єгипту, який з помсти заблькокував Суезький канал і своїми емісарами висадив у повітря нафтопроводи в Сирії, — а Америку, яка, на думку англійського й французького громадянина, повинна була „автоматично" заповнити своїми нафтовими доставами створену прогалину.

З усіх наведених закидів найактуальніше й найреальніше значення має той, що стосується послаблення єдности західнього фронту, спаралізування НАТО і зросту совєтських впливів на Середньому Сході. В недавній заяві Президент стверджував, що „НАТО, як завжди, є основним і незаступним елементом американської оборони ... проти безперервної совєтсько-комуністичної небезпеки ... Різниці, які виринули між З'єдиненими Державами і їх традиційними приятелями та союзниками, є тими, що постали з окремого міжнародного інциденту ..." Хоч ця заява Президента була прийнята з полегшею у відповідальних колах Лондону й Парижу, проте вони були збентежені фактом, що Селвайн Ллойд і Християн Піно, міністри закордонних справ Англії і Франції, даремне старалися самі і за посередництвом австралійського міністра закордонних справ Кейзі дістати авдієнцію у президента Айзенгавера. Американська преса пояснює, що поки англійські і французькі війська стоять на єгипетській території, доти Америка не буде назверх маніфестувати замирення з двома своїми союзниками.

Зате з закінченням евакуації англо-французьких військ із Єгипту почнеться новий уступ у взаєминах західніх альянтів. Буде відновлена єдність Заходу, тривкіша, ніж вона була досі, бо побудована на прикрому досвіді Англії і Франції, що не вільно легковажити ані керівної ролі Америки, ані деструктивної ролі Совєтів у нинішній міжнародній констеляції. Надалі роля Америки буде ще трудніша і ще складніша. Бо, після деградації Англії і Франції, тільки Америка буде відповідальна за дальший хід подій. І тоді настане час припинити жалі і докори, а в приязній атмосфері нараджуватись над такою спільною майбутньою політикою і узгідненою тактикою, яка мала б одну найбільшу ціль: щораз більшого звужування совєтських впливів аж до повної прогри Москви.

I. Світ

ВНУТРІШНЯ „ХОЛОДНА ВІЙНА" В СССР

На книжкових ринках Америки та Европи з'являється дуже багато книжок про СССР, але серед них аж надто мало таких, які торкаються питань внутрішніх національних взаємовідносин в Совєтському Союзі. Серед цих останніх одне з перших місць належить книжці американського журналіста Роберта Маґідова, батьки якого приїхали з Росії. Він сам провів 12 років за залізною заслоною, аж поки не був депортований, як підозрілий в шпигунстві. За час свого життя в СССР Роберт Маґідов пізнав совєтську дійсність, і оповідає світові про неї в своїй захоплюючій книжці "The Story of the Cold Civil War in Stalin's Russia" (Історія холодної громадянської війни в сталінській Росії), яка появилась ще в 1953 році у В-ві Доблдей енд К° в Ню Йорку.

Наскільки автор цієї книжки пізнав совєтську дійсність, можна легко собі уявити з такого вислову на стор. 252, в розділі „Совєтська міць та слабість": „Перебуваючи весь час під тиском, совєтський громадянин відсувається в своє індивідуальне та родинне життя, до музики або театру, до збирання грибів у лісі або до праці на своєму маленькому городі, якщо його має ... Багато хто з чужинців гадали, що ця апатія — є реакцією на напруження, викликане війною. Але процес не зникає з часом, а навпаки, сучасні подорожники, що відвідують Росію, говорять навіть про ще більшу „еміґрацію в себе" совєтського народу".

І далі автор робить висновок, що постійна пропаґанда, постійні політичні кампанії не тільки мають ціллю викликати більшу продукцію, але головне — породжуються „смертельним страхом правлячої верхівки втратити контакт з масами, щоб не бути ними здавленими".

Внутрішні конфлікти автор насвітлює на основі численних джерельних даних, серед яких не бракує українських, як, напр., про дезертирів червоної армії з „Українського Квартальника" за 1952 рік. Розділ 7-ий присвячений цілком справам „національних меншостей". Тут також згадується „Укр. Квартальник" в зв'язку з текстом поеми В. Сосюри „Любіть Україну", стаття К. Меннінґа про совєтську лінґвістику та московський імперіялізм, книжка інж. М. Приходька „Один з 15 мільйонів" та ін.

Україна в книжці згадана на 14 сторінках, УПА — один раз, українці — на 12 сторінках, українські націоналісти — один раз, десять сторінок присвячено русифікації українців та азійських народів, двічі згадано св. Володимира, багато сторінок присвячено національним республікам СССР. Так само детально дано насвітлення націоналізму, зокрема, є важлива згадка (стор. 119-122) про виголошений Сталіним у травні 1945 р. тост, в якому він сказав: „Я п'ю в першу чергу за здоров'я русского народу, бо він є найбільш важливим народом серед націй, що складають Совєтський Союз... він є провідною силою серед усіх народів ..." Автор каже, що цей тост був проголошенням „холодної громадянської війни проти національних меншин, — війни, що має фронти такі величезні, як сам СССР, і що всі ці фронти свідчать про одне: що Сталінові не вдалося розв'язати національної проблеми, внаслідок чого виникають неспокій, напруження і ... полювання за „відьмами" ...

У цій безперервній боротьбі українські літератори є об'єктом найбільш зосереджених атак. Найбагатша, найбільш заселена й передова з усіх національних республік, з культурою й літературою давнішою як московська, Україна, — твердить автор, — завжди була й є джерелом турбот для Кремлю, бо її нарід має невмираюче прагнення відновити свою власну суверенну державу".

(Закінчення на стороні 3-ій)

ОЛІМПІЙСЬКІ ЗУСТРІЧІ І РОЗМОВИ

Мелбурн, Австралія. (Репортаж УОК). — Говорячи про 16 Олімпіяду, не кожний може собі уявити, скільки праці, зусиль і грошей потрібно було для зреалізування цього великого діла. Беручи під увагу лише одну з ділянок, які входять в систему Олімпійських Ігрищ — пресу, слід відмітити, що вона, як жадна інша ділянка, вимагала величезного приготування та забезпечення найновішими досягненнями техніки, яка служить для якнайскорішого передавання вісток і фотографій. Рівночасно з відбуванням змагань — вся світова преса, радіо і телевізія можуть передавати мільйонам людей події, які відбуваються в тому самому часі. В будинку головного стадіону уладжено цілий поштовий уряд, безперервно працюють представники 800 пресових аґенцій і часописів.

Преставникам Українського Олімпійського Комітету двері відкриті. Вистачає показати офіційну карту — і ніхто не робить жадних перешкод.

Зустріч з польськими журналістами

Зайшовши в дім преси, зразу попадаємо до наших сусідів — поляків.

Ось за столиком сидить польський журналіст із своєю секретаркою. Почувши українську мову, звертається із запитом:

— А скільки вас, українців?

— 40 мільйонів — відповідаємо.

— Не в Европі, а тут, в Австралії?

— В Австралії нас тисячі, а проте ми їх всіх ще не перерахували. Ось маємо нове поповнення — нашу землячку з Одеси Ніну Паранюк, яка збільшила наше число. А ви звідки будете? — питаємо в свою чергу.

— З Варшави.

— Чи багато тепер большевицького війська в Польщі?

— У нас в Польщі немає большевицького війська, є лише польське, але чому це вас цікавить. Видно, ви дуже войовничо наставлені.

— Ні, ми не наставлені войовничо, але лише співчуваємо вам і іншим, щоб не сталося в Польщі те, що на Україні.

— Яка вам найбільше сподобалася команда на дефіляді? — питають поляки. — Напевно, польська?

— Польська команда репрезентувалась непогано. Але чи ви нічого іншого не бачили, крім польського?

В цьому моменті надійшов ще один поляк, дуже по-„західньому" одягнений. Коли ми відходили, до нас долетіли слова:

— Видко, українські журналісти, бо говорять аж п'ятьма мовами.

Ми підтвердили:

—Так, ми українські журналісти, а ще до того представники Українського Олімпійського Комітету.

Зустріч з чужинцями

Ми зійшли вниз і зауважили на столі якихось чужинецьких журналістів останнє видання місцевої газети з сенсаційним заголовком: „Великий російський бігун Володимир Куць". Показуючи на газетний наголовок, ми заявляємо здивованим журналістам:

— Це правда, Куць — великий бігун, але він не росіянин, а українець.

Ломаною англійською мовою, чужинець питає:

— А яка для нас різниця росіянин, чи українець?

— Немає різниці? — і ми знімаємо з шиї чужинця найсучасніший фотографічний апарат і завішуємо собі. Він незрозуміло дивиться на нас, хоче протестувати, але ми його перебиваємо:

— Ось бачите різницю — ваш цей апарат чи наш? Яка різниця? Так само роблять росіяни з Куцем і всіми українськими спортовцями.

Журналісти вибухають сміхом.

. . . .

— Вибачте, — звертається до нас людина в англійській мові, — чи можете мені сказати, від якої ви преси чи інституції?

— Ми від української преси.

— А від якого органу? Я — від „Сидней Сан".

Ми йому показали список газет, до яких висилаємо репортажі. Він з цікавістю переглянув адреси:

— Це ж цілий концерн країн і континентів.

Ми сіли і почали дружню розмову. Говорили про останні новини, про Ніну Паранюк, яка перша використала „олімпійський вогонь" і втекла, про Володимира Куця і українських спортовців, яких насильно включено в збірну команду СССР. Заторкнули і справу УОК. Він вповні з нами погоджувався, бо знав багато справ, про які ми йому говорили. На кінець розмови він заявив те, що ми вже чули не від одного чужинця:

— Для вас, українців, ще не прийшов час.

Ми обмінялись адресами і дружньо розійшлись в переконанні, що хоч таким чином можна прислужитись українській справі.

Летючки і українська преса в Олімпійському Селищі

Одержавши жовті кокарди з написом „Пресс", ми гуртом ходимо по Олімпійському Селищі. Заходимо до їдальні, до читальні, де переглядаємо пресу з цілого світу. Нас зібрався гурт десять українців.

Зустрінути тут українського спортовця самого майже неможливо: до кожного прикріплено одного або двох агентів. А проте, як кажуть, немає нічого неможливого, і при бажанні можна поговорити сам-на-сам. Ось різнонаціональна група штурмує Кутенка, інша Чернявського, ще інша „облягає" Куця, який аж відмахується руками. Дехто говорить з українськими стрільцями, які бояться назвати свої прізвища.

Хтось із спортовців заявляє нам:

— Ви вже напевно були в читальні, бо наші познаходили там повно українських газет, журналів і летючок. Є цікаві речі ...

Один з нас передає якомусь спортовцеві цілу купу літератури. Той перелякано розглядається і швидко ховає.

— Потім прочитаю ...

(Закінчення на стор. 4-ій)

Вол. Дорошенко

ВАГА Т-ВА „ПРОСВІТА" В ЖИТТІ УКРАЇНИ

(2)

Сталося це в р. 1848-го на першім українськім просвітнім Конґресі, названім „Собором руських учених", себто — інтеліґенції. Але „Матиця" не виправдала покладених на неї надій і перетворилася в цілком мертве товариство, що попало під вплив москвофілів, які опанували край з настанням в Австро-Угорщині реакції після здвигу 1848-49 років. Та коли в шістдесятих роках прийшло до нового національного оживлення серед австрійських українців, тодішні наші свідомі патріоти, так звані „народовці" й задумали заснувати замість Матиці свою подібну організацію. Сталося це 8 грудня 1868 р. Названо її „Просвітою". Для характеристики, в яких обставинах її засновано, досить сказати, що управа „Народного Дому", який був у руках москвофілів, не дала залі на установчі збори „Просвіти", а пересяклі кацапством пароxи Святоюрської й Волоської церков відмовилися відправити Службу Божу в наміренні заснованого товариства.

Москвофіли ґвалтовно виступали проти „Просвіти", як проти „польської затії", що виміряна на загибіль народу, та всіляко перешкоджали поширенню товариства. А щоб ще краще протидіяти „Просвіті", заснували окреме просвітнє „Товариство ім. Мих. Качковського", яке дістало великі гроші від свого патрона. Вело воно свою діяльність в москвофільському дусі. Та не зважаючи на нагінку москвофілів та вороже ставлення поляків, які, маючи владу в краю в своїх руках, під різними прикривками відмовляли народовцям підмоги із крайових фондів на „Просвіту", вона переборола початкові труднощі і з року на рік щораз міцніше вростала в галицький селянський ґрунт і врешті виросла на могутню просвітню організацію, що охопила своєю діяльністю всю Східню Галичину, а згодом прищепилася й на сусідній Буковині під назвою „Руська Бесіда". А галицькі переселенці, виїжджаючи за море, в місця свого осідку засновували за зразком „Просвіти" і під її ім'ям свої організації, в яких зосереджувалося їхнє національне й культурне життя. Так само пізніше робили й наші робітники, що за Польщі виїздили з Галичини й Волині на працю до Франції, а також переселенці до Боснії й Банату.

А як тільки з першими революційними громами в 1905-1906 рр. настала сяка-така воля для українського руху й на Наддніпрянщині, зараз почали поставати там „Просвіти" — в Києві, Кам'янці на Поділлі, Катеринославі, Катеринодарі, Житомирі, Чернігові, Грубешові, Миколаєві над Чорним морем тощо й на Далекому Сході — у Владивостоці, Харбіні й ін. місцевостях. Особливу діяльність розвинула заснована в 1906 році в Києві „Просвіта", що видала багато гарних популярних книжок і створила велику книгозбірню. Та з настанням столипінської реакції всі вони були заборонені, тільки вдержалися були на Катеринославщині, де їх заснували українські робітники. З вибухом першої світової війни царський уряд позакривав і ті „Провіти", що ще існували, а окупувавши Галичину, понищив „Просвіти" й там. В часі української влади у роках 1917-1919 рр. вся Східня Україна покрилася численними „Просвітами", що відігравали велику ролю в пробудженні приспаної національної свідомости. Вони розвинули кипучу діяльність на різних полях українського національного життя, влаштовуючи драматичні вистави, організуючи хори, відчити, розповсюджуючи українські книжки й часописи, засновуючи бібліотеки й книгарні.

В багатьох місцевостях „Просвіти" розвинули й велику видавничу діяльність друкуючи популярні книжки підручники й часописи. В Катеринославі виходив „Вістник Т-ва ‚Просвіти'", у Павлограді — „Степ", у Вовчій на Харківщині — „Вістник Вовчанського Т-ва ‚Просвіта'", в Золотоноші — „Вістник", у Катеринодарі — „Зоря", в Одесі — „Просвіта" і т. д. В 1918 р. всі „Просвіти" на Наддніпрянщині об'єдналися в „Союз Просвіт". Виходив тоді у Києві й спеціяльний центральний просвітянський орган „Просвітянин", що його видавала київська „Просвіта". З звільненням Карпатської України поставали „Просвіти" й там. Особливо діяльна була „Просвіта" в Ужгороді.

Б о л ь ш е в и ц ь к і аґресори, окупувавши Україну, з цілою силою вдарили по „Просвітах", як по „гніздах мазепинства", як по вогнищах української національної свідомости, а просвітянських діячів люто переслідували. Так само повелися вони, завоювавши Галичину в 1939 р. Тут з нечуваною скаженістю накинулися вони на всі українські національні установи, а особливо на „Просвіту". У Львові знищили все внутрішнє устаткування Централі, поламали й попалили навіть бюрка та крісла й цілком знищили цінний архів та діловодство Товариства, пограбували образи тощо. Так само по-вандальськи поводилися червоні москалі і з філіями „Просвіти" та читальнями на провінції, де нищили й домівки й бібліотеки.

Та й інші наші вороги не щадили „Просвіти". Поляки, як тільки захопили Східню Галичину, зараз почали громити „Просвіту" і у Львові й на провінції. На другий день по відході зі Львова української влади й війська, поляки зробили ревізію в будинку „Просвіти" й вивезли до табору в Домб'ю її голову, радника Івана Кивелюка. У вересні 1922 р. польські шовіністи підложили бомбу у вестибюлі „Просвіти", яка вибухнувши, на щастя, не спричинила поважної шкоди. Очевидно спричинника поліція „не знайшла", хоч він був їй добре відомий.

Поляки вчиняли дикі вандальські погроми, а польська адміністрація не дозволяла відновляти давніше заснованих читалень „Просвіти", які через воєнні події за першої світової війни перестали діяти, і не давала дозволів на заснування нових, не кажучи вже про те, що „Просвіта" втратила всі ті допомоги, що їх одержувала від крайового уряду за Австрії. З особливою лютістю ставилися поляки до „Просвіт" на прилученій до Польщі Волині й Холмщині, де дуже швидко їх поліквідували. А коли українські землі захопили були німецькі нацисти, вони теж поставилися вороже до всяких виявів української національної діяльности, в тім числі до „Просвіти", особливо на Східній Україні.

І саме та скажена нагінка на „Просвіту" наших національних ворогів — незалежно від їх масти — мадярів, москалів, німців, поляків, румунів і чехів, — заборона й нищення їх домівок, бібліотек, переслідування їхніх діячів свідчить про ту велику ролю, яку грала ця установа в житті українського народу. Всі ці вороги страшенно боялися впливу „Просвіти" на широкі українські маси в напрямі їх національно-державної свідомости й активности.

Кінчаючи, я хочу піднести, що львівська „Просвіта" завжди стояла на всеукраїнському національному становищі. В її виданнях і установах брало участь і жертвенно працювало багато чільних діячів з Наддніпрянщини. Для задокументування цього свого становища „Просвіта" на своїх загальних зборах ніколи не забувала пошанувати визначних патріотів з-поза Збруча, вибираючи їх своїми почесними членами. Поруч визначних західньо-українських діячів — І. Франка, Ом. Огоновського, Ю. Романчука, Вол. Гнатюка, Ст. Смаль-Стоцького, А. Чайковського, В. Стефаника й інших, бачимо імена таких заслужених наддніпрянських діячів, як Вол. Антонович, Борис Грінченко, Мих. Грушевський, Павло Житецький, Мих. Комаров, Ол. Кониський, Іван Нечуй-Л е в и ц ь к и й, Микола Лисенко, Мих. Старицький, Євген Чикаленко й ін.

В оцій статті я тільки в коротеньких словах міг накреслити вікопомні заслуги „Просвіти". Докладна історія заснування й розвитку цієї великоважної нашої установи буде, очевидно, предметом спеціяльних нарисів в її ювілейному році. Моя ціль була тільки пригадати про цей недалекий ювілей.

ВНУТРІШНЯ „ХОЛОДНА ВІЙНА" В СССР

(Закінчення зі стор. 2-ої)

Далі автор переходить до пояснення, в яких умовинах з'явилася, як поширилась і як потім була заборонена поема „Любіть Україну" В. Сосюри.

Багато інформативних матеріялів знаходимо в розділі, присвяченому антисемітизмові Сталіна та комуністичної партії взагалі. На стор. 142 автор твердить, що з важливих позицій в уряді усунено не тільки жидів, але й, за рідкими вимками, представників меншин. Як в „царські часи, так і тепер, „великороси" займають керівні позиції на всіх ділянках. „Безперечно, в цьому є багато правди, хоч після смерти Сталіна Хрущов та компанія почали витягати на командні пости також людей не московського походження, щоб приспати чуйність окремих народів".

Багатий на матеріяли та факти розділ, присвячений колгоспам. Тут автор наводить свої власні спостереження з подорожі по Україні в 1936 р., коли він бачив „село за селом, які являли собою просто збиранину спалених хат, обсмалених стовпів і голих димарів, що стояли немов наочні свідки долі тих, хто відважився спротивлятись сталінській волі. Чоловіки, жінки й діти, які жили в тих хатах, — пише автор, — були частиною мільйонової армії „куркульських родин" (згідно з деякими джерелами п'ять мільйонів), депортованої під конвоєм до Сибіру... Цими рабами Совєти творили кадри робочої сили для своїх новобудов, — практика яка стала характеристикою совєтської економіки" (стор. 154).

Переглянувши уважно Малу Совєтську Енциклопедію з 1948 р., автор констатує, що там немає й згадки про калмиків, карачаївців, чеченців, інгушів та кримських татар. Неначе передбачаючи заяву Хрущова на 20-му з'їзді компартії про те, що „Сталін мав намір виселити на Сибір всіх українців", автор на стор. 24 пише: „Кремль не міг зліквідувати також білорусів, і українців, зокрема Україну, найбільшу й найгустіше заселену в СССР країну, хоч значна кількість населення тих республік вітала німців як визвольників. Це, зокрема, правдиве у відношенні до українців, найбільшої совєтської меншини (сорок мільйонів!), сильної, гордої і свідомої своєї історії, мови, культури, так само як краси й багатства своєї землі".

Далі Роберт Маґідов говорить про настрої українського народу під час приходу німецької армії, і про те, як виростали в ньому надії дістати для України незалежність. Але „дурні німецькі мрії" створити з територій СССР „німецьку Індію" та жорстока, короткозора іґнорація нацистів перетворили приязнь у палаючу ненависть. Це все привело до появи партизанки. На стор. 25 автор порівнюючи совєтську нікчемність і моральну дезорганізацію з німецькою брутальністю, говорить, що німці „нічого не зробили, щоб зрозуміти своїх потенціяльних союзників... Боячись і не довіряючи всім совєтським громадянам та воліючи перетворити все населення окупованих територій в рабів, що обслуговували б панівну расу, аніж мати союзників, німці робили якраз всупереч усім тим порадам, які давали їхні дипломати, що знали Росію і розуміли совєтську дійсність. Серед цих останніх був князь Шулленбурґ, останній німецький посол у Москві".

Згадуючи про українську боротьбу за незалежність, про ролю Організації Українських Націоналістів та УПА, автор на стор. 276 говорить: „Активна українська сила спротиву, згідно з відомостями, діяла навіть у 1951 р., можливо, не зліквідована ще й досьогодні".

Не можна в газетній статті навести всіх тих важливих та цінних для української справи моментів, що їх зібрав у своїй книжці Р. Маґідов. Дивно, що ця книжка пройшла непоміченою в українських колах. У нашій представницькій централі ми конче повинні мати постійно діючу комісію, що слідкувала б та повідомляла про кожну чужомовну нову книжку або статтю, в якій освітлюється наші справи. Бодай раз на рік ми повинні також видавати бібліографію нових праць про Україну, яка легко знайшла б собі широку дорогу для пропаґанди нашої справи.

Роберт Маґідов, як бачимо, використав чимало українських джерел, але, очевидно, він не знав, або не мав у себе книг Меннінґа, Чамберлена та інших, які дали б йому ще більше інформативних матеріялів для його висновків. З появою української енциклопедії в англійській мові і книжки проф. Меннінґа про Мазепу, чужинецькі автори, що писатимуть про Україну, матимуть ще більше джерельних матеріялів для того, щоб розбити московські леґенди та показати світові брутальність московського імперіялізму.

Поява книжки Маґідова свідчить про те, що наша акція на цьому фронті дає успіхи, які треба поширювати та закріплювати.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Шикаґо, Ілл.

Діяльність Комітету „Мати й Дитина" та Суспільної Опіки при 22 Відділі СУА

По дворічній діяльності та з нагоди наших Загальних Зборів хочемо подати громадянству короткий перегляд праці Комітету „Мати й Дитина" та Суспільної Опіки.

Головною нашою ціллю є любов ближнього на ділі. Керуючися цією християнською засадою, ми прямували до сповнення цього обов'язку. Ми розгорнули опіку над дітворою в Німеччині та Австрії. Від кількох років під нашим патронатом є шкільна станиця в Мюнхен-Мозах, для якої посилаємо місячно по 30 дол. та обдаровуємо дітвору на Різдво і Великдень. Діти, в числі 30, спішать радо до рідної суботньої школи, де, крім навчання, одержують ще й сніданки. Релігійне та національне виховання в тій школі стоїть на високому рівні, про що свідчать відзначування національних свят, які є старанно приготовані. Два учні цієї школи виїхало на дальшу науку до гімназії до Кастель Ґандольфо в Італії.

Сьогодні дитяча бібліотека в Мюнхен-Мозах має коло 200 примірників найкращих книжок. Дитячі листи з подякою свідчать про радість, яку ця бібліотека дітям принесла. Тепер перед Різдвом наша громадка в цій оселі дістане від нас 40 дол. на ялинку.

Крім опіки над школою, в Мюнхен-Мозах допомагали ми також грошовими датками школам в Бравншвайґу, Реґенсбурґу, Інсбруку, а найбільше в Віллях в Австрії.

Також відсилаємо стипендію трьом спосібним учням в Мюнхені, Гайдельберґу та Бразилії. Призначено також 20 дол. на закуп книжок для спаленої школи в Бразилії. На прохання Компанії Едісон наш Відділ убрав ялинку в цій фірмі, а з фонду „М. й Д" жертвовано бідним сиротам під ялинку вбрання і забавки на суму 30 дол.

Джерелом здобуття фондів для Комітету „М. й Д." були дві традиційні збірки з символічним значенням, одна — це продажа дрібних незабудьок в Квітну неділю, а друга восени книжечки з написом: „На книжку дітям".

А тепер кілька інформацій про діяльність Суспільної Опіки при нашому Відділі.

У резолюціях XI Конвенції СУА багато місця зайняла Суспільна Опіка. Комісія Суспільної Опіки ставить собі ціллю матеріяльну і моральну піддержку українців в Америці й поза нею. До цієї акції належали відвідини хворих членок по домах і шпиталях з обдаруванням їх скромними дарунками. Давали ми допомогу й окремим особам, та на окремі цілі і витратили на це понад 300 долярів.

Для придбання фондів для Суспільної Опіки впровадили ми місячні збіркові списки, а також розміщено пушки по наших крамницях. Також в минулому році ходили наші пані з колядою, що нам дуже допомогло в здійснюванні наших гуманітарних завдань.

На закінчення хочу, як містоголова 22-го Відділу СУА в Шикаґо, поінформувати наше громадянство, що праця наша в цьому році мала гарні вислідки. В програму нашої діяльности входили вдатні імпрези, свята, вечорниці, суботні радіоавдиції, реферати на виховні теми, товариські зустрічі, ведення курсів печива з показом декорації тортів, вечір писання писанок та накриття стола на Великдень та вкінці пропаґандивна велика імпреза в Музею „Науки і Промислу" з декорацією ялинки, ручновиконаними прикрасами, вистави з Святвечірньою тематикою та традиційною вечерею для гостей-чужинців у Музею. На закінчення нашої праці для членок і їх родин улаштовано чайний вечір з веселою програмою. Наш Відділ співпрацював все радо з нашими громадськими осередками та нав'язав взаємини з американськими жіночими організаціями.

Дружня та гармонійна праця наших членок під вмілим проводом нашої голови п. Розалії Сидорик дала нам радісне почуття, що рік громадської праці приніс користь українській спільноті. Різнородність діяльности СУА та ідейна ціль повинні притягнути широкі маси жіноцтва до організації, щоб працю розгорнути ще ширше для добра Батьківщини.

Почуваюся до милого обов'язку з закінченням нашого громадського року, цією дорогою зложити всім нашим жертводавцям, купцям, підприємцям та паням-членкам, збірщицям, які так радо все співпрацювали, щире Спасибі та висловити побажання, щоб дальша майбутня праця для ближніх принесла таку користь, як в цих двох минулих роках.

Марія Куріца,
голова Комітету „Мати й Дитина" та Суспільної Опіки

Сан Франсіско, Каліф.

Зорганізовано „Рідну Школу".

Не звертаючи уваги на мале число наших людей, які інтересуються громадським життям, все таки вдалося в Сан Франсіско зорганізувати „Рідну Школу".

Дня 13 жовтня відбулися ініціятивні сходини батьків. На цих сходинах п. М. Жарський присутнім батькам подав інформації в справі організування „Рідної Школи", та значення цієї школи для нашої молоді. П. Я. Блищак поінформував присутніх про те, що думка про створення Рідної Школи була нашим громадянством прийнята прихильно, бо майже всі згодилися, посилати дітей до „Рідної Школи". 17-го листопада відбулися перше Загальні Збори „Батьківського Комітету", на котрих прийнято статут школи, назву школи — („Рідна Школа"), та вибрано управу. До нової управи вибрано: голова — М. Жарський, заст. голови — Я. Блищак з функцією скарбника, секретар — М. Гондюк, Контрольна Комісія — Н. Сороківська і М. Віролюбович.

Навчання ведеться згідно з виробленим пляном Шкільної Ради в Ню Йорку. Наука відбувається два рази в місяці під керівництвом проф. М. Богдановича. Тепер Батьківський Комітет має на меті звернутися до всіх українців в Сан Франсіско та околиці зі закликом, щоб піддержували морально та матеріяльно започате діло. Маємо надію, що не лише ті особи, які мають дітей, будуть цим інтересуватися, але всі, які себе вважають свідомими українцями. Бо від нас всіх залежить, в якому дусі ми нашу молодь будемо виховувати.

С. Ф.

Короткі Вістки

● **До Гонґ Конґу** прибули ще два американські „неповоротці", які попавши під час Корейської війни в полон до китайських комуністів, відмовилися були вернутися до ЗДА. Один із них, Арлі Пейт, заявив, що він тоді думав „знайти у Китаї мир", але його не знайшов. Американські чинники позичили їм гроші на переїзд до ЗДА, бо всіх їх вже давно „непочесно звільнено" з американського війська. Коли їх запитано, що вони робили в Китаї, вони відповіли: працювали у фабриці, а вечорами ходили танцювати до китайських льокалів.

● **Генеральний поштмайстер** Артур Соммерфілд вийшов із шпиталю в Ени Арбор, Миш., де перебував від 12-го листопада і мав операцію горла. Соммерфілд почуває себе добре, і за кілька днів приступить до праці.

● **До Ізраїльського порту** Гаїфа прибув перший після останніх бурхливих подій на Середньому Сході корабель з ізраїльськими імігрантами. З-поміж них 29 жидів, вигнаних із Єгипту, з Каїро і Александрії, 96 мадярських жидів, 25 румунських, серед яких сім жидівських провідників, довго в'язнених комуністами в Зумунії, — і 132 жидів з інших сателітних країн. Голова жидівської іміґраційної аґенції в Ізраїлі твердить, що найменше 30,000 жидів в Єгипті жагуче бажають переселитись до Ізраїлю, хоч би це зв'язане було з утратою всього їх життьового доробку.

● **У Будапешті** протягом усієї революції, повороту совєтських військ і масакри залишався єдиний американський і взагалі західній журналіст, Рассел Джонс із пресової аґенції Юнайтед Пресс. Всі інші, числом понад 100, західні журналісти виїхали відтіль до Відня. Тепер комуністи загрозили Р. Джонсові арештуванням, якщо не виїде з Мадярщини.

● **Губернатор** стейту Ню Джерзі, Роберт Б. Майнер, який 19 січня 1957 року одружується з панною Стівенсон, відлетів до Европи, де має відбути двотижневі військові вправи при фльоті, яка стоїть на Середземному морі.

Кардинал Міндсенті оповідає в журналі „Лук" про комуністичні тортури

Ню Йорк. — Кардинал Йосиф Міндсенті в своєму інтерв'ю з журналістом Леслі Балоґ Бейн для журналу „Лук" оповідає про те, як його торутрували в комуністичній тюрмі впродовж 29 днів і ночей. Кардинала роздягнули до нага, били гумовими кишками, тримали в холодній і вологій келії, щоб подразнити його легені, змушували дивитися на непристойні оргії і вели допити, не дозволяючи на сон впродовж того всього часу. Коли кардинал тратив притомність, то його штучно приводили до притомности, щоб не міг відпочити. Це інтерв'ю відбулося в американській амбасаді в Будапешті, де він тепер перебуває.

Демократичний конгресмен із Коннектакат Томас Дж. Дадд запропонував конґресовим провідникам, щоб вони запросили мадярського кардинала Йосифа Міндсенті прибути до цієї країни та виголосити промову до об'єднаних палат Конґресу. Представник державного департаменту заявив на цю пропозицію, що кардинал Міндсенті не може прибути до ЗДА, бо він переховується як політичний втікач в американській амбасаді в Будапешті і не має свободи рухів. Конґресмен Дадд повинен був поінформуватися в державному департаменті про теперішній статус кардинала і аж після того зголошувати свою пропозицію конґресовим провідникам.

Ще досі не знайдено причини експльозії в бруклинському порті; невиключений саботаж

Бруклин, Н. Й. — Команди поліції й пожежної сторожі в Ню Йорку ще й досі не знають напевно, що спричинило пожежу, в Бруклинському порті, а пізніше жахливу експльозію, внаслідок якої згинуло 10 осіб, а 246 було поранених. Команда пожежної сторожі припускає, що причиною експльозії було 37,000 фунтів запальних шнурків, які експльодували під впливом пожежі, яка почалася 30 мінут раніше. Та й досі не знати, що було причиною пожежі, і не є виключена можливість, що пожежа виникла внаслідок саботажу. Можливо також, що її могла спричинити іскра під час спаювання металів. Команда пожежної сторожі зарядила, щоб з усіх причалів в порті забрати геть запальні шнури типу „Праймакорд". Видано також наказ, щоб власники кораблів негайно зголошували всі вибухові матеріяли, які чекають в причалах на транспорт.

УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ — ЦЕ СУТО ДЕМОКРАТИЧНА УКРАЇНСЬКА БРАТСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ. СТАТИ ЇЇ ЧЛЕНОМ, — ЦЕ НЕ ТІЛЬКИ ЗАБЕЗПЕЧИТИ СЕБЕ І ВАШИХ РІДНИХ МАТЕРІЯЛЬНО. ЦЕ ЗНАЧИТЬ БУТИ СПІВВЛАСНИКОМ ЙОГО НАДБАНЬ І ВИБИРАТИ, ЧИ БУТИ ВИБРАНИМ В ЙОГО КЕРІВНІ ОРГАНИ.

Членство в Українському Народному Союзі — це ваш національний обов'язок і особистий інтерес! Вступайте в члени У. Н. Союзу!

ЗМІНА АДРЕСИ!

Ще раз пригадуємо нашим передплатникам, що змінюють місце свого побуту, щоб одночасно з повідомленням про зміну адреси обов'язково присилали поштовими марками 10¢ за виготовлення нової адресової кліші, а члени УНСоюзу ще й число свого Відділу.

Адміністрація „Свободи"

Зі Спорту

ГОБОКЕН СК — УСК Ню Йорк 1:2 (0:1)

Після програної із одним з слабших клюбів Ліґи — ҐААК (1:2), в неділю 1-го грудня УСК — Ню Йорк переміг одну з найсильніших дружин — Гобокен СК з вислідом 2:1.

Вже перші хвилини гри переконували, що УСК цим разом не легковажить противника (як це було минулої неділі). Гра ведеться вирівняно, при чому обидві сторони мають ряд небезпечних для себе позицій під своїми воротами. В 17-ій хвилині гри рухливий, як звичайно, Голюка, переймає подачу Арндта, під'їздить під ворота противника, але один з оборонців рукою дотикає м'яча і суддя диктує карний коп проти Гобокен. Наливайко спокійно перемінює цей карний на перші ворота для УСК-у.

В другій половині Гобокен „тисне" наших, при чому ми маємо нагоду переконатися, що молодий Гаврилюк на позиції „штопера" таки є найбільш певною позицією в дефензиві УСК-у, а йому вповні дорівнюють помічники Коваль — Наливайко. Шміґель, хоч ще „кулявий", але теж не перепускає нікого. Те саме Підгорецький та Цьолко. В 58-ій хвилині гри Павлюк переймає м'яча від Маланчука, об'їздить оборону противника і м'яч знаходиться в сітці Гобокену, а їхній воротар — наш таки земляк Олійник — тільки руками розложив. Все ж таки противник боронится завзято і 7 хвилин перед кінцем гри використовує непорозуміння нашої дефензиви і добуває одинокі ворота.

Гобокен СК (резерва) — УСК (резерва) 1:3
Гобокен СК (юньйори) — УСК (юньйори) 1:2
УСК (новаки) — Джерм.-Ганґ. (новаки) 0:0

(ix)

ЛЕВИ — ФОРТУНА 3:0 (2:0)

Шикаґо, 2 грудня. — У першій розгривці за Аматорську Чашу Америки, Леви зустрілись із молодою німецькою дружиною, яка в наступному футбольному сезоні буде змагатися в рядах Мейджер Дивіжен.

Змагання почались скорим темпом, якого обидві дружини дотримувались впродовж першої половини гри. Напад Левів показав гарну клясу, а точні подачі та заграння „трикутником" створювали ряд небезпечних підворітних ситуацій для противника. Оборона Фортуни не могла знайти відповідної системи, щоб здержати швидкі заграння Левів, однак її завзятість була великою перешкодою у стрілах.

Хоч вислід першої половини змагань не можна було вважати запорукою остаточної перемоги, змагуни Левів відчули її у самій грі. Це саме було причиною до упадку рівня гри, другої половини змагань. Злегковаження противника не тільки не дозволило Левам піднести вислід, але і не дало дружині відповідного тренінґу, який став би напевно в пригоді, в гарно зачатому рейді за Професійну й Аматорську Чаші Америки.

М. Маркевич

СК СУМА „КРИЛА" — „ІҐЕЛС" 3:4 (0:3)

Шикаґо, 2 грудня. — В чотирьох змаганнях цьогорічних розгривок за професійну та аматорську чаші Америки місцева сумівська футбольна дружина „Крила" найкраще зарепрезентувала себе сьогодні, в останніх, з першуном екстракляси — „Іґелс". Не зважаючи на дефіцит у відношенні воріт, що виелімінувало „Крила" від дальшого змагу за найбільший трофей ЗДА, змагання безперечно належать до найкращих та найбільш емоційних в останніх місяцях.

Відношення воріт першої половини 3:0 в користь противника ніяк не віддзеркалює перебігу гри, хоч і „Іґельс" мав легку перевагу. Напад „Крил" не використав ряду нагод, а в лінії помочі й оборони, дві тактичні помилки, легко віддав противникові нагоду високого провадження.

45 хвилин гри другої половини належать виключно „Крилам". Десь знайшовся сильний старт до м'яча, темпо, точні подачі і стріли. Вже в 2-ій хв. П. Надзікевич стріляє вільного з „двадцятки", м'яч відбитий від поперечки переловлює Євген Мандзій і здобуває перші ворота для „Крил". Сильний наступ заломлює поляків, і в 10-ій хв. П. Надзікевич посилає ще одну „бомбу" на ворота, яка знаходить свою ціль. В одному з проривів „Іґелс" здобуває наріжника, викоп, пізна реакція воротаря уможливлює напасникові противника здобути 4-ті ворота. Незабаром „Крила" стрілом Ю. Куляса підносять стан до 3:4, але ряд нагод вирівняти і опісля вирішити вислід у свою користь, розбивається на поперечках, або на лінії оборони „Іґелс", зміцненої репрезентантом Шикаґа — Ґрізіком.

Слід підкреслити, що в складі „Крил" не грав Мирон Дахнівський, найкращий помічник, а в першій половині в лінії нападу бракувало П. Надзікевича, який в другій половині показав себе в найкращій формі.

В сумівській одинадцятці грали: Я. Скочиляс, В. Боднар, Я. Литвин, П. Ільчишин, М. Скочиляс, І. Кравчук, М. Яворський, Ю. Дяченко, П. Гнатів, П. Надзікевич, Я. Куляс, Є. Мандзій, Ю. Куляс, О. Галів, П. Вихрій.

В. К.

Олімпійські зустрічі і розмови

(Закінчення зі сторони 2-ої)

На прийнятті з Володимиром Куцем

Володимира Куця запросили на вечірку представники австралійської преси. Знаючи, які порядки в делеґації СССР, австралійці попросили дозволу в совєтського начальства. Начальство дозволило, але поставило вимогу: самому Куцеві, мовляв, буде неприємно і тому він піде в товаристві ще двох „товаришів".

Австралійці погодились на цю передумову, і на вечірку Куць прибув в супроводі „ангелів хоронителів", які весь час не відступали від нього ні на крок.

Між австралійськими журналістами було кілька перекладачів. Велись цікаві розмови, які були дуже обмежені, через присутність двох аґентів. Журналісти випитували Куця про його життя. Зайшла мова про національність Куця. Він викручувався, як міг. Але присутні натискали. Притиснений до муру Куць дав через перекладача недвозначну відповідь:

— Скажи їм, що я „хахол".

І перекладач почав пояснювати, що „хахол" — це понижуюча назва для українців, накинена росіянами.

Вістка про те, що Куць — українець, облетіла всю світову пресу.

Західній світ: вибирайте свободу!

Останні передолімпійські дні принесли ще одну сенсаційну вістку: західній світ запропонував спортовцям із-за залізної заслони вибирати свободу.

Американський генеральний консул Ґералд Барнер в Мелборні зложив таку декларацію: „З'єдинені Держави приймуть прихильно кожне прохання про признання права політичного азилю від кожного змагуна Олімпійських Змагань, мадяря або іншого".

Цю декларацію підтримав австралійський уряд, який заявив, що дає право тимчасово задержатись в Австралії кожному спортовцеві, який не бажає вертатись в СССР чи в сателітні країни. Були припущення, що мадярська олімпійська команда майже в повному складі попросить азилю.

Ми говорили в цій справі з одним спортовцем з СССР. Він витягнув нам фотографію:

— Ось дивись — це моя родина, дружина і діти. Коли залишусь — їх вивезуть. Для мадярів — це зовсім інша справа. За ними стоїть цілий світ. А хто за нами?

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

КЕНЗАС СИТІ, КЕНЗ. — Б-во св. Володимира, Від. 323, повідомляє всіх своїх членів, місцевих і позамісцевих, що річні збори відбудуться в неділю, 16-го грудня, о 6-ій год. веч., в залі Б-ва, 10 North Ferry. Просимо прийти на ті збори, є багато важних справ до полагодження, будуть звіти уряду за рік 1956 і вибір уряду на рік 1957. — Д. Яремко, секр.

ВЕСТ ПУЛМАН, ІЛЛ. — Б-во св. Арх. Михаїла, Відд. 243, повідомляє всіх членів, що річні збори відбудуться 16-го грудня зараз по Сл. Божій, в церковній залі. Буде вибір нових урядників на рік 1957. Обов'язком всіх членів явитися. — Л. Віллик, секр.

ДОНОРА, ПА. — Б-во св. о. Николая, Від. 232, повідомляє своїх членів, що річні збори відбудуться 16-го грудня в церковній залі на 5 вул. о год. 1:30 по пол. Проситься прибути, буде звіт з діловодства з цілого року і вибір нового уряду на будучий рік. Будемо приймати нових членів до Відділу і до У. Н. Союзу. — Т. Ґаздайка, предс.; Ю. Гадзик, кас.; І. Пандрак, секр.

ПАЛМЕРТОН, ПА. — Б-во св. о. Николая, Відд. 369 повідомляє, що місячні збори відбудуться в неділю, 16-го грудня, о год. 4-ій по пол., в церковній залі. Проситься членів прибути на збори і вирівняти місячні вкладки. — Уряд.

ІСТ СТ. ЛУІС, ІЛЛ. — Повідомляється всіх членів Б-ва св. Михаїла, Від. 308, що в неділю, 16-го грудня відбудуться річні збори о год. 2-ій по пол., в У. Н. Домі, 1020 Н. 9 вул. Проситься всіх членів прийти на збори. — Г. Лен, предс.; П. Івасишин, секр.; П. Коробій, кас.

СТЕМФОРД, КОНН. — Річні збори Б-ва св. Арх. Михаїла Відд. 350 відбудуться в неділю, 16-го грудня, о год. 2-ій по пол., в залі укр. клюбу 30 Park Row. Будуть звіти з діяльности урядників, контр. комісії та вибір урядників на 1957 рік. Участь всіх членів в зборах є обов'язкова бо треба поліпшити пляни в справі передковенційної кампанії приєднання членів і вибрати відповідний для того комітет. — В. Карий, предс.; Ст. Корівчак, кас.; д-р В. Палідвор, секр.

ПІТСБУРҐ, ПА. — Т-во Рогатинщина, Від. 396, повідомляє, що річні збори відбудуться в неділю, 16-го грудня, в год. 3-ій по пол., в залі на 18th and Sidney Sts S. S. при укр. Правсл. церкві. Просимо прийти на означений час, бо є багато справ до полагодження. Також буде звіт за рік 1956 і вибір нового уряду на рік 1957. Взивається молодіж взяти участь у зборах. — І. Драпала, предс.; Ф. Цюцюпа, кас.; І. Слободян, секр.

ПЕРТ АМБОЙ, Н. ДЖ. — Річні збори Б-ва св. о. Николая, Від. 104, відбудуться 16. грудня точно о год. 3-ій по пол. в УНДомі. Проситься всіх прибути, будуть звіти управи і контр. комісії з діловодства за другий пів рік і вибір уряду на рік 1957. — Г. Мисак, предс.; М. Зельвак, секр.

РАЧЕСТЕР, Н. Й. — Б-во св. Йосафата Відд. 217, повідомляє усіх членів, що річні збори відбудуться в неділю, 16-го грудня, о год. 1-ій по пол., в церковній залі, 305 Гадсон Евню. Проситься членів взяти громадну участь, буде річний звіт управи і контр. комісії і буде вибір нового уряду на 1957 р. Звертається увагу членам, які залягають довг, щоб вирівняти свій довг до кінця цього року., бо впротивнім разі будуть суспендовані. Присутність всіх членів обов'язкова. — Управа.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА. — Т-во ім. І. Франка, Відд. 83, повідомляє своїх членів, що річні збори відбудуться в неділю 16 грудня 1956 р. о год. 1-ій по пол. в домі Т-ва У. А. Горожан ч. 847 Н. Френклин вул. Буде звіт Контр. Ком., урядників та вибір урядників на рік 1957. Тому, що на річних зборах є багато важливих справ, присутність всіх членів обов'язкова.. Управа Т-ва. — М. Кончак, голова; Ст. Гавриш, касир; С. Чорномаз, секретар.

АМГЕРСТ, МАСС. — Відділ 199 подає до відома своїм членам, що річні збори відбудуться в суботу, 15-го грудня, о год. 7-ій веч., в домі П. Ковба, 398 Northampton Rd. Обов'язком кожного члена прибути на ці збори і вибрати управу на рік 1957. — Ф. Майснер, предс.; Г. Ковба, кас.; Г. Матурняк, секр.

ШИКАҐО, ІЛЛ. — С-во Благовіщення Відд. 125, повідомляє членів, що річні збори відбудуться в неділю, 16-го грудня, о год. 1-ій по пол., при 845 N. Western Ave. Проситься членів прийти на означений час, вислухати звітів урядниць та вибрати новий уряд. — А. Штим, предс.; П. Яворська, кас.; І. Подола, секр.

ЕЛМАЙРА, Н. Й. — Т-во ім. І. Франка Відд. 271 повідомляє всіх своїх членів, що річні збори відбудуться в неділю, 16-го грудня, о год. 2-ій по пол., в залі на Лакаванна Евеню. Проситься всіх членів прийти, буде звіт уряду, контр. комісії та вибір нового уряду на 1957 р., та багато інших справ до полагодження. — Р. Левуш, предс.; І. Гуцул, кас.; І. Чопко, секр.

ГОРНЕЛЬ, Н. Й. — Б-во св. Арх. Михаїла, Відд. 215, подає до відома, що річні збори відбудуться в суботу, 15-го грудня, о год. 7-ій вечор., в залі де звичайно. Буде вибір уряду на 1957 рік і звіт управи. Просимо привести зі собою своїх приятелів, котрі ще не є членами в УНСоюзі а ми радо впишемо їх в члени, також просимо вписувати своїх дітей в члени. — І. Назар, секр.

РАНКІН, ПА. — Б-во св. Григорія Відд. 24, подає до відома своїм місцевим і позамісцевим членам, що річні збори відбудуться в неділю, 16-го грудня, о год. 2-ій по пол. при 223 Норт Голанд вул. Будуть звіти уряду за рік 1956 і вибір уряду на 1957 рік. — А. Круль, предс.; А. Кушнір, кас.; Н. Щур, секр.

КЛІВЛЕНД, О. — С-во Преч. Діви Марії, Відд. 112, повідомляє, що місячні збори відбудуться в неділю, 16-го грудня, в церковній залі по 3-ій і 4-ій Службі Божій. Проситься всіх вирівняти свої залеглости і вплачувати свої вкладки на час. — А. Купер, секр.

ШИКАҐО, ІЛЛ. — Річні збори, Б-ва св. Петра і Павла Відд. 220 відбудуться в суботу, 15-го грудня, о год. 7:30 веч., в новій парафіяльній залі в долішній залі, 4950 S. Paulina St. Всі члени обов'язково маютя явитися, вислухати звітів урядників і контр. комісії, вибрати урядників на 1957 рік та уложити програму на розвиток і добро УНС і Б-ва в передконвенційним роком. — М. Михайлишин, предс.; П. Баґрій, кас.; Гр. Гарасим, секр.

БРОНКС, Н. Й. — Т-во „Згода" Відд. 210, повідомляє всіх своїх членів, що річні збори відбудуться в суботу, 15--го грудня, о 8-ій год. веч при 714 Logen Ave. Просимо прибути, буде звіт уряду з 1956 і вибір уряду на рік 1957. — І. Базиляк, предс.; М. Яйко, кас.; І. Франко, секр.

ЛІНДЕН, Н. Дж. — Т-во ім. І. Франка, Відд. 306 повідомляє всіх членів, що Річні збори відбудуться 15 грудня 1956 о год. 7:30 веч. в С. Берези 610 Венбюрен Аве. На зборах буде звіт з діловодства за 1956 рік, вибір уряду на 1957 рік. Хто приведе нових кандидатів на членів УНСоюзу, дістане нагороду. — С. Береза, предс; І. Ошуст, кас.; А. Андрійців.

ЕМБРІДЖ, ПА. — Бр-во св. Василія, Відд. 161 повідомляє, що річні збори відбудуться в суботу 15-го грудня о 7-ій год. веч., в залі 600 Гленвуд Еве. Буде вибір нової Управи на 1957 р. і інші важливі справи. Після зборів перекуска. — К. Кудрик,рек. секр.

✝

Ділимося сумною вісткою, що дня 7-го грудня 1956 р., о год. 9-ій вечором спочив у Бозі один з найкращих серед нашої молоді та відданий член Парафії Св. Юрія Переможця в Трентоні, Н. Дж.

бл. п. Олександер Григорович
КИРИЧЕНКО,

залишивши в смутку горем прибиту рідню та членів Парафії.

Вічна Йому Пам'ять!

Управа Парафії Св. Юрія Переможця в Трентоні.

ЧИТАЙТЕ „СВОБОДУ"

ТАРЗАН, ч. 3785. Секретний сховок.

Недалеко будинку Ворд затримав групу. — Пильнуйте в'язня . . . я мушу полювати!

Людина зникла в корчах, але незабаром вернулася з трупом оленя.

Мандрівку продовжували до скритої просіки, де Тарзан побачив таємничу рослину.

Навіть Ворд говорив зі страхом. — Тут живе Вор . . . Старовинний лісовий бог лібів!